

ПРОМІНЬ ПРОСВІТИ

E-mail: kmpzt@ukr.net

Число 12 (80)
червень
2020 р.

За вас правда, за вас слава і воля святая!

Газета ГО «Криворізьке міське правозахисне товариство»

МИ ТУТ: [HTTP://WWW.KMPZT.ORG.UA](http://www.kmpzt.org.ua) НА ФЕЙСБУЦІ — У ГРУПІ "ПРОМІНЬ ПРОСВІТИ ЄДНАННЯ"

РІК 1990-Й – УКРАЇНА НА ШЛЯХУ ПАРЛАМЕНТАРИЗМУ

(Читайте на 3-й стор.)

ЗВЕРНЕННЯ ДО ПЕРЕДПЛАТНИКІВ НАШОЇ ГАЗЕТИ

Шановні передплатники газети «Промінь Просвіти Є!» Редакційна колегія повідомляє про припинення, починаючи з липня 2020 року, цього видання у друкованому вигляді, за що висловлюємо свої вибачення. У подальшому видання функціонуватиме лише в формі онлайн, на сайті ГО «Криворізьке міське правозахисне товариство», а також – у мережі Facebook у групі «ПРОМІНЬ ПРОСВІТИ ЄДНАННЯ», як це має місце на сьогодні.

Просимо передплатників, які замовили газету до кінця року, для повернення суми піврічної передплати надіслати на адресу редакції (kmpzt@ukr.net) сканкопію квитанції своєї передплати.

ВИ могли би захищати свого ворога тільки тому, що з ним поступають несправедливо? Чи важливо вам, щоб той, кого ви вважаєте злочинцем, був покараний саме за скоєний ним злочин? Чи байдуже, аби сидів - хай навіть за перехід вулиці у неналежному місці? Питання не празні. Адже правосуддя - то відновлення поправного права. Тут має бути виправлена нанесена шкода. Концепція «яка різниця за що, аби були посадки» - це помста. Така собі радянсько-сталінська м'ясорубка для залякування власного населення. Згадаємо, що слова Генерального прокурора СРСР Андрія Вишинського: «Була б людина, а стаття знайдеться» були адресовані не тим, хто знаходився в таборах, а тим хто перебував на волі. Поки що. Розуміння відновлення справедливості як вчинення державою розправи

яких пані Венедіктова не побачила підстав для відкриття карної справи.

Венедіктова запевняє, що все в порядку. За її словами, справа про «розпалювання релігійної ворожнечі» є неполітичною. Там, мовляв, теж є заява. Нам пишуть - ми відповідаємо. Прекрасна правова логіка. Нагадує часи анонімок, які строчили один на одного мільйонами. Дивно таке чути від Генпрокурора, адже надання Україні Томосу було суто політичним кроком. Більше того! Це результат роботи багатьох, в тому числі третього президента Віктора Ющенка. На нього заяви нема? А якби була? Держава, в якій одним громадянам можна перетворювати правоохоронні органи на власну «розстрільну команду за викликом», а інших тягають по судах і допитах - не цивілізована і не правова.

на посади, звабивши натовп обіцянками розправ. В правовій державі навіть припустити подібне неможливо.

Якщо вам важливо знати, чи хороша то людина, яку звинувачують, чи вона погана. Якщо це важливіше для вас, ніж закон, підстави, склад злочину - то ви належите до прошарку «яка різниця». «Яка різниця за що його переслідують, він має сісти, тому що вчинив щось інше, за що його не судять». Вчитайтесь. Наскільки абсурдно виглядає така логіка. Наскільки вона аморальна і шкідлива. Якщо вам байдуже за що сядуть у в'язницю ті, хто вам особисто не подобається - ви не принципова людина. Ви - псевдопринципований обиватель, який бере участь у перетворенні України в антиправове пекло. Захищати принципи, означає відсторонитися від власних уподобань і апелювати до чогось більшого. До права. До закону.

Кейс Порошенка показує, що багатьом українцям байдуже на те, що його зараз звинувачують у державницьких рішеннях та проукраїнських кроках, які він робив на посаді. Вони не помічають, як судять не Порошенка. Судять Майдан, добровольчий рух, відсіч агресорові, створення незалежної від Москви Православної Церкви України. Такі люди не думають про це. Вони просто впевнені, що Порошенко був поганим президентом, а тому заслужив. На цій впевненості, ненависті, правовому нігілізмі паразитують ті, хто радо відгукується на заяви «серйозних людей». Нажаль, ласий до розправ натовп не розуміє, що Україну зараз руйнують не погані люди при владі - колишній чи теперішній. Держава руйнується в ту саму мить, коли люди переступають ризик і вдаються до помсти. І тут вже не важливо заради себе вони це роблять, чи заради «майбутніх поколінь». Її руйнують хороші люди з народу. Мільйони хороших людей, яким байдуже, якою ціною буде втілене їх бажання «посадок навесні», нав'яне їм «серйозними людьми».

ЩО СТОІТЬ ЗА СПРАВОЮ ПРОТИ ПОРОШЕНКА?

(Чим відрізняється правова держава від неправової)

над кимось, хто нам не подобається, і досі живе в головах та душах сучасних українців. Що цікаво, у такого стану речей є як свої замовники, так і вигодонабувачі.

Реакція високопосадовців на карні справи проти Петра Порошенка свідчить про те, що у владі не хочуть правової держави. Вірніше не так. Вони хочуть. Теоретично. Але наполегливо будують щось інше. За словами Генерального прокурора України Ірини Венедіктової, справа, по якій Порошенку висунуто підозру, розслідується за заявою Голови зовнішньої розвідки. «Голова розвідки - це ж серйозно!», - каже вона. Але одразу ж додає, що інші справи відкриті за заявами в тому числі Андрія Портнова. Хочеться спитати: «Громадянин Портнов - це серйозно?». А Іванов, Петров, Сідоров? Чи буде Генпрокуратура відкривати карні справи по їх заявах, що якісь політик словами: «Вийди звідси, розбійник», розпалив в суспільстві ворожнечу, чим наніс широким верствам глибоку психологічну травму? Якщо ні, то тоді Портнов, на заяви якого відгукуються і суди, і Генпрокуратура - це дійсно серйозно. Набагато серйозніше, ніж ті прокурори, яким він погрожував і щодо заяв

Як відрізнити принципову людину від впертої? Як зрозуміти, чим моральність відрізняється від фарисейства? Треба послухати виправдання влади щодо резонансних карних справ - і все стане зрозумілим. Чого тільки вартє зізнання колишнього Генпрокурора Руслана Рябошапки, що по справі Шеремета нема ані доказів вини, ані невинуватості. «Слідство триває». Але ж люди-то сидять. Півроку в буцегарні утримуються люди, щодо яких нема доказів і прокуратура це визнає. Ось що говорить нам Генпрокурор. Якщо це реформована система правосуддя, то чим вона відрізняється від сталінсько-радянської?

Тож, про принциповість. Влада апелює до натовпу. «Ви ж питаєте постійно, де посадки», - говорить людина, яка б мала розуміти, що кожен раз коли застосовується «політична доцільність», руйнується фундамент держави. Давайте згадаємо, що «посадки навесні» були передвиборчою обіцянкою нинішнього президента. Саме президенту належить оцінка провини людини, як: «Вийдіть на вулицю і спитайте сто людей». Цікаво, а якби він пообіцяв розстріли «ворогів народу», його електоральна підтримка була б вищою? Теперішні владці прийшли

Лариса ВОЛОШИНА, газета «День»,
19 червня, 2020 року

<https://m.day.kyiv.ua/uk/article/podrobyci/scho-stoyit-za-spravoyu-proty-poroshenka>

Ескаляція терористичних дій сепаратистів, які підтримувала російська військова машина навесні і влітку 2014 року, готувалась штабом Збройних сил РФ не один місяць і навіть – рік. До гібридної війни, яку веде Росія, держава-терорист, проти України, навесні 2014 року Збройні сили України не були готові повною мірою, щоб дати адекватну відсіч. Зараз, у 2020 році, на сьомому році війни, є нова якість Збройних сил України, проте тиск агресора триває.

14 червня 2020 року, в Кривому Розі, на площі Горького (95-й квартал), відбувся мітинг і молебень за загиблими українськими вояками (їх було 49) в ніч з 13 на 14 червня біля аеропорту Луганська. Мітинг розпочався о 17.00. На ньому були патріотично налаштовані громадяни та організації міста Кривого Рогу з державними і червоно-чорними прапорами ОУН-УПА, серед них – козак Інгульської паланки війська Запорозького низового. Вела його сестра загиблого в ту трагедійну ніч десантника Іллі Гайдюка, Ілляна. Я (як представник Криворізького міського правозахисного товариства) попросив слово, і вона його

(13 червня 2014 р.) ми виконали завдання... Коли злетіли – при зльоті назад (в Маріуполь – О.Ч.) був обстріл... Отримали команду на Дніпро... Прилетіли – побачили: десантура... Ми вже надивились на те, що робиться на Донбасі... Хлопцям-десантникам дали можливість захищати свою країну...»

Станко: «Як Ви думаєте, був витік інформації чи ще щось?»
Мимріков: «Було все... Був комплекс причин і даних. Коли ми злетіли – про це вже знали. Вони за це отримали гроші... Після того як наш літак сів, через певний час з відстані десь 7 кілометрів він (Олександр Белов - О.Ч.) сказав через канал зв'язку «Я бачу смугу»... Видно

екіпажем і прийняли рішення – виходити інкогніто, не попередивши навіть командування, бо я боявся витоку інформації... Бо були сумніви і недовіра, щодо конфіденційності... Ми чекали дощу і таких погодних умов, коли хмари низько... Дочекались 300 метрів висоти хмар... По одному пішли до літака... Швидко злетіли, майже за три хвилини... Злетіли і пішли прямо на їхню базу (сепаратистів – О.Ч.) Потім з максимальним градієнтом набору висоти пішли вгору... Дома ніхто не чекав... Півбригади нас вибігли зустрічати...»

Така ось, граничного рівня напруженості, була обстановка... Все інтерв'ю триває 46 хвилин, і воно дане командиром першого літака Іл-76 Дмитром Мимріковим, на мою думку, для того, щоб все-таки точніше розставити акценти і з'ясувати певні професійні питання, які залишилися після суду над генерал-майором В.М. Назаровим, котрий обіймав посаду начальника штабу АТО в червні 2014 року. А 27 березня

ПРО ЗБИТИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ЛІТАК, МІТИНГ ПАМ'ЯТІ І ПРО ТЕ, ЯК ВСЕ ТОДІ, У ЧЕРВНІ 2014-го, ТРАПИЛОСЬ

мені надала. Відео мітингу, тривалістю понад годину, викладене на інтернет-порталі Громадського телебачення Кривого Рогу Євгенієм Ткаченком і дає повне уявлення про всю гаму почуттів під час мітингу: https://youtu.be/0AITWh19_f8. Важливо бачити очі людей, коли вони говорили чи слухали... А я тут зверну увагу на інше: саме на те, що відбувалося тоді, в ніч з 13-го на 14-те червня 2014-го року, неподалік аеропорту Луганська. Бо той мітинг ще більше розбурхав мої і так дуже тривожні відчуття за долю України. І хотілося звернути увагу наших читачів на щось дуже-дуже важливе щодо цього. І мені здається, що на чималю кількість тривожних запитань може дати відповідь документальний фільм-інтерв'ю тележурналістки Громадського телебачення «Саша сказав: Я бачу смугу. Це були його останні слова» | Як збили ІЛ-76», що на YouTube-каналі. Фільм триває 46 хвилин, і його варто подивитись повністю. Та я, на мій погляд, – про найголовніше в контексті як самої цієї події, так і – важливості пам'ятати про неї: як про трагедію під час російсько-української війни. Тільки, перед цитуванням – про деякий технічний момент: переклад відповідей пілота полковника Дмитра Мимрікова (він керував першим літаком, якого не збили, а він здійснив посадку) з російської робив я сам, а запитання журналістка Анастасія Станко задавала українською... ОТЖЕ:

Станко: «Як Ви летіли того разу? Які були особливості того польоту?»

Мимріков: «Саша (Олександр Белов, командир другого літака Іл-76, який було збито – О.Ч.) літав завжди останнім у трійці... Але того разу, в силу конкретних військових обставин, він попросився другим... Він прийшов до нас взагалі з винищувально-бомбардувальною авіацією... Його бісило те, що відбувалося в Україні в 2014 році на Донбасі... Я чув його так, щоб він завжди приймав рішення сам. Вранці, під час першого вдалого польоту,

було, що він з градієнтом заходив, він падав з вертикальною швидкістю 15-20 метрів на секунду... Я побачив, коли він падав уже з креном... Він упав колесами вгору... Колеса були цілі на місці падіння... Коли він падав, на тлі темного неба я побачив два крила, тобто був крен... Коли його дістали, руки тримали штурвал і м'язи на руках були зведені, тобто він до останнього намагався вийти з піке... Групі «Славутич» (яка охороняла підступи до аеродрому – О.Ч.) була поставлене завдання забрати останки збитого літака... Тим ми і відрізняємось від російської армії – ми своїх забираємо... І ми своїх шануємо на колінах... Коли я побачив спалах, я ще не міг собі уявити – що все... Туди виїхала група одного із телеканалів «країни-сусіда»... Все, що залишилось там – багато поховали на місці... Тіла ми завантажили в машини... Нам (екіпажу першого Іл-76 Дмитра Мимрікова – О.Ч.) була дана команда – виходити... Околиці навколо аеропорту кишіли сепаратистами... Я розумів, що мене будуть добивати на зльоті... Вони знали, що я стою в аеропорту... Командуванням розглядалися різні варіанти, як нас звідти (з аеропорту) дістати... Був організований зв'язок... Завдання була одне: виходити з літаком і з тілами загиблих... Але нереально було завантажити тіла, які вже розклалися... Я прийняв рішення... Захоронити тіла біля аеропорту... Зробили металевий контейнер – і завантажували все, що залишилось від людей, заливали все спиртом... Було важко на душі... Люди не розуміли, можливо, і в Києві, що йде справжня війна... Віддавалися накази з Києва: «Поїдьте в Луганську прокуратуру»... Ви уявляєте?.. Дійшло до того, що в будинку, що поруч аеропорту, обстрілювали будинки, де жила жінка, – щоб вона до нас не несла води!» Потім постало нове завдання: як нам виходити? Багато льотчиків поривались нас визволити... Думку, що літак, можливо, треба палити, я відігнав... Ми порадилися з

2017 року, тобто за два з половиною місяці до цього інтерв'ю, яке взяла Анастасія Станко, закінчився дуже важкий і знаковий суд над генералом, з обвинувальним вироком, який винесла суддя Павлоградського районного суду Наталя Самоткан. Ось дослівна цитата з вироку суду: «Назаров передбачав можливість настання тяжких наслідків (виконання того бойового завдання літаками Іл-76 – О.Ч.), але легковажно розраховував на їх відвернення, чим допустив злочинну самовпевненість, тобто дії обвинуваченого кваліфікуються як необережність - ч.3 ст.425 КК України, як недбале ставлення військової службової особи до служби, що спричинила тяжкі наслідки». Суддя призначила покарання у вигляді позбавлення волі терміном на сім років. (Про деякі деталі судового процесу над генералом В. М. Назаровим знято документальний фільм «49», який є у вільному доступі на youtube – каналі).

А тепер іде рік 2020-й, і війна все триває... За тривалістю вона вже довшя, ніж Друга світова... Я дякую матерям наших загиблих вояків і їхнім іншим родичам, які в 2017-му беручи участь в судових засіданнях, звертались і до суду, і до військових зі словами з мольбами про те, що з усім цим треба добре і глибоко розібратися! Бо історія авіації написана кров'ю. А під час війни (та ще – такої підлої, як ось ця) – і поготів. До того ж, я свого часу (в 1979-1981-му) служив у Вітебську, де в 1979-му сталася перша авіаційна катастрофа Військово-транспортної авіації ЗС СРСР: літака Іл-76, при заході на посадку за декілька кілометрів від злітно-посадочної смуги. А тому ця трагедія в Луганському аеропорту так сильно привернула мою увагу.

Будемо ж вірити в нашу перемогу над підступним ворогом і наближати її своїми вчинками, пам'ятаючи про те, що сталося!

Вічна пам'ять нашим героям! Слава Україні!

Олександр ЧИЖИКОВ, м. Кривий Ріг

Нелегальна вирубка лісів. Що змінилося за останній рік?

«Куди поділися наші Карпатські ліси?» – запитував у квітні торік на стадіоні «Олімпійський» Володимир Зеленський свого тодішнього супротивника Петра Порошенка під час дебатів кандидатів на посаду президента України. Рік по тому це саме запитання можна поставити самому Зеленському. Цікаво, якою буде відповідь президента?

Після повені в західних областях країни українці знову заговорили про масову вирубку лісів як одну з найбільших причин катастрофічних наслідків повеней на заході України. І хоча експерти стверджують, що вирубка лісу – не єдина причина такої руйнівної дії повені, дискусії про масову та нелегальну рубку карпатських лісів не вщухають. Хмизу у вогонь додало опубліковане дослідження «Ліс у пласкій упаковці» про, ймовірно, незаконну вирубку лісу в Україні, яке оприлюднила неурядова організація Earthsight. У звіті йдеться про те, що розкладні стільці Terje від IKEA виробляють з нелегально вирубаного українського бука. Так скільки ж лісу незаконно рубають в Україні? Хто за цим стоїть? І, зрештою, як сильно зрубаний ліс впливає на катастрофічні наслідки повені? На ці запитання в прямому ефірі Радіо Свобода відповіли голова Державного агентства лісових ресурсів України Андрій Заблоцький та тимчасовий виконувач обов'язків голови Державної екологічної інспекції (2019–2020 рр.) Єгор Фірсов.

«За останні п'ять років вирубка лісів у Карпатах зменшилася на 20%, каже голова Державного агентства лісових ресурсів Андрій Заблоцький. За його словами, інформація про те, що на повільно впливає вирубка лісів – це стереотип. «Вирубка лісу є далеко не основним фактором, який впливає на повені. Основна функція лісу – це затримувати вологу. Хоча звернути увагу на те, що в нас є заборона на суцільну вирубку ялицево-букових лісів. Це ліси, що знаходяться на рівні 1100 метрів і вище. Саме на цьому рівні формується основна маса вологи та опадів, які далі спускаються з гір», – заявив Заблоцький в прямому ефірі Радіо Свобода.

Єгор Фірсов, екскерівник Державної екологічної інспекції, слова Заблоцького категорично заперечує. Саме вирубка лісів, за його словами, є одним з основних факторів повені. Фірсов очолював екоінспекцію протягом пів року і про своє звільнення дізнався зненацька, під час засідання уряду. «Коли я працював у Державній екологічній інспекції, ми провели пів тисячі перевірок і зафіксували порушення і збитків на понад 135 мільйонів гривень. Тобто хтось безпосередньо з чиновників, з керівників лісгоспів зрубав величезну кількість дерев на більш ніж 135 мільйонів. Матеріали ми передали в правоохоронні органи. Вони ці матеріали мали б вивчити, провести слідство, передати в суд. Десятки карних справ були порушені. Тому ось це твердження, що рубок незаконних немає або вони там суттєво зменшилися, то практика нашої Державної екологічної інспекції доводить зворотнє», – заявив екскерівник екоінспекції в ефірі програми «Свобода Live». «Рубка лісів не просто є. Порушуючи закон, ці ліси перетинають кордон і перетинають митницю, і якимсь дивовижним чином опиняються в Європейському союзі. Ці два фактори доводять – рубка незаконна є, вона продовжується і вона нікуди не дінеться», – підсумував Фірсов.

Незаконна рубка є тоді, коли є попит на таку деревину, каже голова Державного агентства лісових ресурсів Андрій Заблоцький. «Коли ми прийшли і подивилися на ситуацію, то зрозуміли, що для того, щоб прибрати незаконні рубки, треба прибрати попит на цю деревину. В нас є різні шпарини в законодавстві, які дозволяють використовувати нелегальну деревину, а потім домішувати її до легальної і, в окремих випадках, продавати. Ми чітко зрозуміли цю проблему і прописали механізм, який її блокує, в законопроекті», – говорить Заблоцький. За словами Заблоцького, законопроект, який має поставити крапку в незаконній вирубці, вже переданий до профільних комітетів Верховної Ради України.

Єгор Фірсов стверджує, що самого лише законопроекту мало. Україні, за його словам, потрібна реформа у сфері лісового господарства: «Я вам скажу – в 99% незаконні рубки здійснюють працівники лісгоспів. Лісове агенство – це корупційний монстр, який прогнів. Корупційно прогнів. І він вміщує у собі такі функції: вони висаджують ліс, вирощують його, вони рубають його, вони його продають і – увага – вони ж самі його охороняють. За таких умов жодне нормальне агенство не може існувати, їхні функції треба розділити. Потрібен закон і чітка інституційна реформа на рівні міністерства чи навіть під контролем президента»...

ВЛАСТА ЛАЗУР, політичний журналіст, автор проєкту #ВЄвропі, ведуча щотижневої політично-аналітичної програми «Свобода Live». До команди Радіо Свобода приєдналася у червні 2018 року. До Радіо Свобода працювала у телевиробничстві. Була журналістом, продюсером та редактором на загальноукраїнських телеканалах; сайт радіо «Свобода», 28 червня 2020 року.

(У скороченому вигляді. Повністю – за посиланням: <https://www.radiosvoboda.org/a/nelegalna-vyrubka-lisiv-shcho-zminylosya-za-rik/30693929.html>)

з'являтися перші результати проведених виборів. Переможці з числа «неформалів» не відразу знали, з ким із них вони будуть стояти по один бік барикад. Коли за кілька днів до відкриття 1-ї сесії я прибув до Дніпра на збори депутатів від області, то не побачив жодного потенційного соратника. Обрані депутати погрожували поставити на місце «западників-бандеровців». І лише незнайомий мені до того народний депутат Віктор Веретенніков, який уже побував у Києві, де працювала ініціативна депутатська група, схилився до того, що з нами працювати можна.

До прибуття до Києва я був особисто знайомий і кілька разів зустрічався під час виборчої кампанії з тодішнім кандидатом у народні депутати від Жовтводського виборчого округу Олександром Барабашем. Ще за рік до того побував на зборах з висунення кандидата в народні депутати ССРСР Миколи Істратенка, які мали місце і в Кривому Розі. В обставині шалених перешкод з

високого рангу. Народними депутатами від Дніпропетровщини стали також одіозні в подальшому кримінальні злочинці – Павло Лазаренко і Володимир Яцуба. Останній після окупації Криму ввійшов до складу його маріонеткового уряду.

В цілому по Україні опозиційні до компартії сили («Демократичний блок») отримали 111 зі 442 місць. Справжнє співвідношення політичних сил у складі нового скликання визначилося після сформування в кінці травня 1990 року із членів Демократичного блоку опозиційної Народної Ради, до складу якої ввійшло 125 парламентаріїв. Головою Народної Ради був обраний академік Ігор Юхновський. Народній Раді протистояла комуністична парламентська більшість під назвою «За суверенну Радянську Україну», відома під неофіційною назвою «група 239». Особовий склад цієї групи ніколи не оприлюднювався. Народна Рада зіграла провідну роль в ухваленні Декларації про державний сувере-

РІК 1990-Й – УКРАЇНА НА ШЛЯХУ ПАРЛАМЕНТАРИЗМУ

30-та річниця започаткування новітнього парламентаризму в Україні сплила непомітно для українського суспільства. А між тим, відкриття 15 травня 1990 року 1-ї сесії Верховної Ради Української ССР 12-го скликання, на відміну від усіх попередніх, віщувало небачений до цього розвиток подій. Ще до початку її роботи в системі всесоюзного державного управління уже мали місце зміни, несумісні з узвичаєними догматами тоталітарного режиму. Керівництво держави почало стрімко втрачати спроможність контролювати ситуацію на території всієї московської імперії. Імперський режим, керований комуністичною партією, за рік до цього змушений був погодитися, вперше за всю історію «страни рабочих і крестьян», на проведення виборів на частково альтернативній основі до всесоюзного законодавчого органу – Верховного Совету ССРСР. А вже 25-го травня була розпочата своя робота 1-ша сесія З'їзду народних депутатів ССРСР. Все змінювалося до невпізнання, долаючи навіть конституційне положення про керівну роль комуністичної партії в країні. Завдяки альтернативності виборчого процесу до складу Верховного Совету ССРСР потрапила відчутна кількість незалежних від компартії депутатів, які створили опозиційну міжрегіональну депутатську групу з 250-ти осіб. Вона виступала за політичні та економічні перетворення, за радикальне реформування советського суспільства. Саме завдяки зусиллям депутатів міжрегіональної депутатської групи, до складу якої входила значна кількість народних депутатів від України (криворізький народний депутат ССРСР, шахтар-комуніст Леженко до неї не належав), був створений і прийнятий новий виборчий закон, побудований на принципі обов'язкової альтернативності.

Вибори до Верховної Ради Української ССР, як і проведені раніше вибори до Верховного Совету ССРСР, відбувалися в умовах жорсткої боротьби владних структур з небажаними кандидатами. Починаючи з етапу висунення, контрольовані парткомом місцеві органи влади всіляко перешкоджали участі незалежних претендентів, так званих неформалів, у виборчому процесі. Якщо висунення погодженого з партійними органами кандидата без зайвих труднощів відбувалося на зборах того чи іншого трудового колективу (або навіть кількох колективів), то претендент з «неформального» середовища для проведення зборів із висунення мав заручитися підтримкою трьох сотень жителів виборчого округу, які мали прибути на збори з паспортами і, відповідно, зареєструватися. Останнє для людини, що звикла жити під постійним партійним контролем, ставало досить контраверсійним кроком, адже в тако-

му разі ставало відомо, хто підтримує небажаного для влади кандидата. Прихильність до ідеї незалежності України все ще вважалася кримінальним злочином, а символи української державності підлягали негайному вилученню. Саме з цієї причини автор цих рядків у своїй виборчій програмі мусив позначити свою позицію про домагання незалежності України словами про державний суверенітет України. Не маю певності, що в противному разі програму було б прийнято виборчою комісією до друку. Проте далеко не скрізь існуючій комуністичній владі вдавалося вщунуваннями про «непредсказуемые последствия намерений неформалов» залякати духовно повсталі проти диктатури громадян. Особливо це проявилось в місті Києві і на західноукраїнських землях, де належність кандидата до громадських ру-

боку парткомів і керівництва державних підприємств група моєї підтримки, провівши на стовідсотково волонтерських засадах потужну роз'яснювальну роботу серед виборців, створила справжнє диво: в Кривому Розі, одному з флагманів брежневсько-щербицького режиму, в Тернівському виборчому окрузі № 93 на альтернативних виборах переміг «неформал», україноцентричний руховець! Переміг голову міської ради, члена Президії Верховної Ради УССР, компартійного функціонера високого рівня, при тому – у першому турі виборів! З обраними від міста Кривого Рогу в шести інших округах народними депутатами довелося знайомитися вже у Верховній Раді. Ними виявилися три директори державних підприємств (Василь Євтухов, Микола Рябченко, Володимир Чорнокур), заступник генераль-

нітет України (16 липня 1990 р.) та Акту проголошення незалежності України (24 серпня 1991 р.), в законодавчих процесах, спрямованих на демократизацію суспільства.

Верховна Рада УССР не була постійно діючим органом і збиралася на короткочасні сесії двічі на рік з метою мімікрії під народне представництво у владі. Починаючи з 1990 року, вона перейшла на постійний режим законодавчої роботи, набуваючи рис парламентської діяльності. Від початку роботи 1-ї сесії і до відходу у відставку Голови ВР УССР, 1-го заст. ген. секретаря ЦК КПСС В. Івашка (липень 1990 р.) компартійна більшість перебувала під значним тиском свого партійного проводу. Після обрання 13 жовтня 1992 року прем'єр-міністром України Л. Кучми все більшої ваги почав набувати директорський корпус депу-

хів ставала вартим уваги достоїнством. Члени існуючих і виникаючих громадських організацій – Української Гельсінської групи, Товариства української мови, Народного Руху України за перебудову, Української екологічної асоціації «Зелений світ», «Меморіалу» – ще не спромоглися створити єдиного всеукраїнського виборчого центру, і їхня боротьба на виборчих округах (принаймні, поза Києвом) не координувалася і обмежувалася можливостями згуртування місцевого активу.

У кінці березня 1990 року почали

ного директора державного підприємства Михайло Байрака, представник робочої професії Володимир Бадов – (всі – члени КПСС) і перший секретар Криворізького міськкому Компартії України Дмитро Хомич. Подібні ж соціальне і партійне співвідношення характеризували й склад всієї Дніпропетровської депутатії, до якої входило 34 особи. Лише четверо народних депутатів були позапартійними. Шестеро – директорами державних підприємств і головами колгоспів, дев'ятеро – компартійними і радянськими чиновниками

татського складу, який шляхом специфічної приватизації державної власності поклав початок ери олігархізації.

Після прийняття Акта проголошення незалежності України у зв'язку з законодавчими змінами Верховна Рада Української ССР була перейменована на Верховну Раду України, а 12-е скликання Верховної Ради Української ССР – на 1-ше скликання Верховної Ради України.

Микола КОРОБКО,
народний депутат України
першого скликання.

УКРАЇНСЬКИЙ КАЛЕНДАР КРИВОРІЖЖЯ

Шановні наші читачі, продовжуючи друкувати календар, ми знову звертаємось до матеріалів із видань старшої наукової співробітниці Криворізького історико-краєзнавчого музею Ірини Стеблини «Криворіжжя: календар пам'ятних дат і подій на 2015 рік» та «Криворіжжя: календар пам'ятних дат і подій на 2016 рік». Ми використали і в цьому числі інформацію з 1-го тому науково-популярного видання «Історична енциклопедія Криворіжжя» авторства Олександра Мельника і Сергія Балабанова. Як і в попередніх числах, ми знову звернулися до публікацій газет «Промінь Просвіти» та «Промінь Просвіти Є» про діяльність нашої організації, починаючи з 2006-го року.

Плануємо долучити також й іншу літературу, про що будемо вас інформувати. При цьому подаємо й далі матеріали під внутрішньосторінковою рубрикою «ІЗ ЦІКАВОГО УКРАЇНЦЯМ ПОВСЯКЧАС» (це інформація із вже зазначених та інших джерел, яка не прив'язана до якоїсь окремої дати, але, на наш погляд, є важливою для розуміння процесів, що відбувалися з плином років на території Криворіжжя).

СЕРПЕНЬ

1 – 1950 – завершено будівництво шкіл №№ 10, 16, 58.

1 – 1995 – Криворізьке радіо започаткувало серію передач про талановитих земляків.

З 1 по 11 серпня 2007 року в черговий раз українська делегація взяла участь у конференції та заходах, приурочених до річниці початку Великого терору 1937 року. З нагоди 70-річчя цієї сумної події маршрут походу проліг через Медвежогірськ, Соловки, Сандармох (Російська Федерація)... У складі делегації з числа дослідників жертв сталінських репресій, колишніх в'язнів, представників громадськості та журналістів мені випала відповідальна місія своєю участю вшанувати пам'ять тих, які закінчили свій життєвий шлях на Соловках в умовах нещадного терору...

Газета «Промінь Просвіти», число 16-те за серпень 2007 року, з першого матеріалу цілої серії публікацій Миколи Коробка під заголовком «Українська проща до Соловківської голгофи»
2 – 2011 – в парку «Ювілейний» відкрито монумент «Десантник №1» Василю Маргелову.

3 – 1861 – благочинний миколаївської церкви в Кривому Розі отримав від Херсонської консисторії дозвіл вінчати селян, не питаючи на те згоди в поміщиків.

5 – 1981 – відкрився кінотеатр «Олімп» на 800 місць.

«5 серпня у конференц-залі готелю «Аврора» в Кривому Розі протягом двох годин проходила презентація руху «Чесно». Один із засновників цього Всеукраїнського громадського руху Олег Рибачук і його регіональний координатор Андрій Зінченко приїхали до нашого міста на запрошення Криворізького міського правозахисного товариства в особі його голови Миколи Коробка, депутата Верховної Ради України першого скликання»

Газета «Промінь Просвіти», число 15-те за серпень 2013-го року, з матеріалу Сергія Зінченка «Шлях «чесно» – від «Фільтру Рад» до «Фільтру владу».

«7 серпня 2010 року в нашому місті, в районі т. зв. «Чорногорки» відбулася знаменна подія. По вулиці Нижнетагільській, 33 вже декілька років у невеличкій хатині розміщується церква Віри, Надії, Любові і матері їхньої Софії УПЦ КП. Настоятелем церкви є корінний криворіжець о. Олександр (Агарков). Щоб не тіснитися в невеличкій хатині, о. Олександр вирішив на пожертви парафіян побудувати великий храм. І от у минулу суботу, 7 серпня, в присутності парафіян і священників з прилеглих до Кривого Рогу районів, владика Адріан, єпископ Дніпропетровський і криворізький, освятив фундамент і замурував пам'ятну капсулу.»

Газета «Промінь Просвіти», число 15-те за серпень 2010 року В першому абзаці статті «... про Порошенка» на рядку 14-му поставити

Газета «Промінь Просвіти Є», число 15-те за серпень 2018 року (з матеріалу Сергія Зінченка «Політ крізь темряву: дванадцять років»)

«... 16 серпня близько двадцяти жителів нашого міста із красномовними написами на плакатах вийшли на площу перед будинком Криворізької міської ради... На плакатах можна було прочитати таке: «Пане Вілкул! Не розміщуйте свій бізнес на прибудинкових територіях нашого міста...»

Газета «Промінь Просвіти», число 16 за серпень 2013 року (з матеріалу Сергія Зінченка «Так себе поведуть загарбнки»).

17 – 1926 – на засіданні президії окривкомком прийнято рішення про знесення пам'ятника С.М. Колачевському та перенесення тіл Сергія та Євгенії Колачевських зі склепу на громадянське кладовище.

17 – 1990 – до Кривого Рогу прибув наш земляк, відомий письменник і діяч української діаспори, професор Альбертівського університету Яр Славутич (Г.М. Жученко).

18 – 1946 – бригада кінооператорів Київської студії кінохроніки під керівництвом режисера Тасіна завершила знімання епізодів у Кривому Розі для кольорового фільму «Україна».

19 – 1950 – згідно з рішенням Міністерства трудових ресурсів школи фабрично-заводського навчання, які існували на базі рудників Кривбасу, реорганізовані в гірничо-промислові. Термін навчання в них збільшився на 10 місяців.

«19 серпня у Криворізькому історико-краєзнавчому музеї... відбулася непересічна... подія: відкрилася виставка-реквієм «Герої не вмирають», яка нарешті почала свою неприкриту розповідь про участь криворіжців у сьогочасній неоголошеній війні Російської Федерації проти України. І хоча за звичкою частина виступаючих того дня ще називали це «боями в зоні АТО (антитерористичної операції)», всім було зрозуміло: іде війна.»

Газета «Промінь Просвіти», число 16-те за серпень 2015 року (з матеріалу Сергія Зінченка «Виставка з війни Росії проти України»).

20 – 1995 – в Палаці науки і техніки відкрився І Міжнародний фестиваль молодих виконавців «Дивограй».

22 – 2011 – в Кривому Розі урочисто відкрито споруду «Квіткового годинника» (діаметр – 12 метрів, довжина годинникових стрілок – 10 і 11 метрів).

«22-25 серпня у рамках цьогоорічних заходів під назвою «Криворізьке партнерство – кузня нових проектів» відбулися робочі зустрічі Партнерства «Відродження річки Саксагань»... 23-24 серпня у селі Китайгород, що в Криничанському районі Дніпропетровської області, з групою учасників, які попередньо зобов'язалися взяти участь у конкурсі Партнерства зі складання й реалізації міні-проектів, відбувся дводенний тренінг...»

23 – 1921 – оголошено, що за останні три роки населення Кривого Рогу зменшилось на 7037 осіб (понад третину), на 1000 чоловіків було 1281 жінка.

23 – 1935 – завершено будівництво мосту через річку Саксагань, який з'єднав тодішнє селище імені Карла Лібкнехта з селом Катеринівкою.

24 – 2001 – відкрито пам'ятний знак, присвячений заснуванню Веселих Тернів.

27 – 1965 – на вулиці Дніпропетровській споруджено перший у Кривому Розі великопанельний дитячий комбінат.

27 – 2011 – футбольний клуб «Кривбас»

коми перед «хто» у словосполученнях «не тим, хто знаходився...» та «а тим, хто»

В третій колонці в абзаці «Якщо вам важливо» в першому рядку поставити кому перед «чи хороша» Тут же, в третьому рядку, поставити кому перед «ніж закон». А в одинадцятій рядку: замість «приймає участь» треба «бере участь».

(з матеріалу Романі Собчак «Церква на Чорногорці»).

10 – 1941 – розпочалась друга хвиля мобілізації під час Другої світової війни, коли фронт проходив уже за 200 кілометрів від Кривбасу; призову підлягали військовозобов'язані віком від 18-ти до 50-ти років; всього в діючу армію було призвано до 25-ти тисяч криворіжців.

7 – 1995 – відкрився авіаерейс Кривий Ріг – Київ (аеропорт «Жуляни»)

11 – 1925 – підготовлене до друку перше число бюлетеню «Статистика Криворіжжя».

12 – 1931 – пленум міськради затвердив план будівництва Соцміста на 250 тисяч жителів і план розбудови Кривого Рогу, спорудження Карачунівської греблі, водогону, створення каналізаційного господарства, засадження 500 гектарів деревами й кущами, створення парку культури на площі в 33 гектари, театру на 2,5 тисячі місць на Соцмісті.

12 – 1996 – в кінотеатрах Кривого Рогу розпочався фестиваль українського національного кіна, присвячений 5-й річниці здобуття Україною незалежності.

13 – 1940 – екіпаж Криворізького аероклубу посів III місце на Всеукраїнських змаганнях зі швидкісних польотів.

14 – 1941 – почалась окупація Кривого Рогу німецько-фашистськими військами під час Другої світової війни, яка тривала до початку березня 1944-го року.

«14 серпня 2006 року, як свідчить про це запис у щоденнику, ми разом з Олександром Чижиковим здали в Криворізьку міську друкарню матеріали для першого числа нашої провітрянської газети «ПРОМІНЬ ПРОСВІТИ» як видання міського об'єднання ВУТ «Просвіта» імені Тараса Шевченка, підписане до друку це число було наступного дня, 15 серпня, о 14.45, вийшло у світ 16 серпня, в середу, а разом з Оленою Маковію ми забрали його з друкарні 17-го»

провів свій 2000-й матч з моменту заснування (1959-й рік) проти луганської «Зорі», здобувши перемогу з рахунком 2:1.

31 – 1995 – на вулиці Каунаській на місці Криворізького аероклубу відкрито меморіальну дошку.

Серпень 1881 – отримано перші пуди залізної руди на першому руднику АТ Криворізьких залізних руд «Саксаганський».

Серпень 1921 – в Кривому Розі організували музичне училище по класу навчання на фортепіано; там навчалися 60 учнів.

Друга половина серпня 1941-го року – відкрилась церква Різдва Богородиці (на вулиці Українській) і святого Миколая, службу вели українською мовою.

Кінець серпня 1941-го – створено кооператив «Нове життя», організовано хорову капелу «Сурма».

Серпень 1991 – почав у Кривому Розі виходити тижневик «Звезда-4», популярне видання рекламно-інформаційного характеру.

Серпень 2001 – на проспекті Перемоги (Інгулецький район) встановлено пам'ятник видатному українському мислителю, поету і художнику Тарасу Шевченку.

Газета «Промінь Просвіти», число 17-те за вересень 2011 року: «Цього року Всеукраїнське літературне об'єднання «Кобзар» з нагоди відзначення 20-річчя незалежної Української держави заснував і провів на теренах України конкурс «Золотий тризуб»... І 23 серпня у Національному музеї літератури України відбулося нагородження лауреатів та переможців конкурсу... Приємно відзначити, що серед лауреатів цього конкурсу було аж три представники з Дніпропетровщини. Це Петро Дінець із Дніпропетровська, поет-ветеран, якому виповнилось уже 82 роки, голова літературного об'єднання «Лілея» з Дніпропетровська Наталія Федько, а також редактор газети «Промінь Просвіти» Сергій Зінченко» (З матеріалу Олени Маковію «Золотий тризуб» назвав своїх перших лауреатів»).

ЦІКАВЕ УКРАЇНЦЯМ ПОВСЯКЧАС.
«ВИСЛАННЯ» – примусове видалення з місця постійного проживання осіб, визнаних за небезпечних для режиму. Висланням особам забороняється перебування у певних місцевостях, тоді як засланням призначається місце перебування. За царату вислання на Криворіжжя застосовувалось по відношенню до членів революційних гуртків або підозрюваних у цьому осіб. У СРСР масове виселення родин «куркулів» розпочато у 1929. Тоді було вислано за межі Криворізького округу більше 400 колишніх поміщиків, хоча на той час їхнє майно було повністю конфісковане. Наймасовіше виселення селянських родин відбулося на початку 1930 під час проведення суцільної колективізації. За станом на 12 березня 1930 з Криворізького округу депортовано 1163 родини (5747 осіб). Під час голоду 1932-1933, згідно з постановою Дніпропетровського обкому КП(б)У з грудня 1932 розпочато масове показове виселення на Північ селян Криворізького району «за злісний саботаж хлібозаготівель». Виселено 30 сімей селян, 25 сімей одноосібників і 50 осіб «комуністів-саботажників». Всього за вказаний період з району вислано близько 700 осіб. Практика вислання по-антирадянському налаштованих осіб продовжувалась і у другій половині 30-х, але вже не була такою масовою.

(«Історична енциклопедія Криворіжжя», том I, авторства Олександра Мельника і Сергія Балабанова, ст. 191).

На світліні: «Криворізькі просвітяни під час протестної акції на захист української мови».

Промінь Просвіти Є
Видавець і засновник – ГО «Криворізьке міське правозахисне товариство».
Свідоцтво про державну реєстрацію № 2162 – 900 р, видане 23.02.2017 р.
Передплатний індекс: 60093
Адреса редакції: 50099, м. Кривий Ріг, вул. Церковна, буд. 3, к. 210. e-mail: kmpzt@ukr.net. Тел. 067-568-39-73, 050-413-12-95

Редактор газети: Сергій ЗІНЧЕНКО.
Редакційна колегія: Сергій ДАШКОВСЬКИЙ, Сергій ЗІНЧЕНКО, Микола КОРОБКО (голова об'єднання), Олександр ЧИЖИКОВ. Логотип виготовив Вадим БОРИСЕНКО. Газета виходить двічі на місяць. Комп'ютерна верстка Л. Вєрвоки.

Відповідальність за точність наведених фактів, цифр та імен несуть автори матеріалів.
Редакція не рецензує і не повертає рукописи.
За умови використання наших матеріалів посилання на газету «Промінь Просвіти Є» обов'язкове.

Газету друкує офсетним способом
ФОП Мішуков Г.М.
м. Херсон, 73027
Обсяг-1 друкований аркуш.
Наклад-700 примірників.
Замовлення № 226.